मराठी भाषा (कोड -009)

इयत्ता- नववी व दहावी (2020-21)

आपल्या महाराष्ट्र राज्याची राजभाषा मराठी आहे. एकमेकांशी संवाद साधताना, विचारांची देवाणघेवाण करताना-, आपल्या भावना समोरील व्यक्ती समोर मांडताना या भाषेचा प्रभावी व योग्य वापर करणे आवश्यक असते. मराठी भाषा समृद्ध आहे. संस्कृत भाषा ही मराठीची जननी होय.

मराठी भाषेतील वाड.मयाला प्रदीर्घ परंपरा आहे. लिखित वाड.मयाबरोबरच लोक वाड.मयाचीही परंपरा आहे.

'माझा मराठाची बोलू कवतुके|परी अमृतातेही पैजेसी जींके| ऐसी अक्षरेंची रसिके| मेळविन |'अशी प्रतिज्ञा संत ज्ञानेश्वरांनी केली आणि ती तडीस नेली.'विवेकसिंधु' हा ग्रंथ लिहिणारे आद्य कवी मुकुंदराज,'ज्ञानेश्वरी','अमृतानुभव','चांगदेव पासष्टी' असे ग्रंथ लिहिणारे श्री संत ज्ञानेश्वर यांनी मराठी भाषा संपन्न केली.

'मराठी असे आमुची मायबोली' असे प्रत्येक मराठी माणसाने अभिमानाने म्हटले पाहिजे. मराठीतून बोलणे, मराठीतून पत्रव्यवहार करणे, मराठी वृत्तपत्रे व ग्रंथांचे वाचन करणे, हे आपणा सर्वांचेच कर्तव्य आहे. महाराष्ट्राची राजभाषा मराठी असलेल्या या महाराष्ट्रात अनेक बोलीभाषा आहेत.

२७ फेब्रुवारी हा ज्येष्ठ साहित्यिक विष्णू वामन शिरवाडकर अर्थात कुसुमाग्रज यांचा जन्मदिवस 'जागतिक मराठी भाषा दिन' म्हणून साजरा केला जातो. श्रवण कौशल्य म्हणजे ऐकणे, भाषण संभाषण कौशल्य म्हणजे बोलणे, वाचन कौशल्य म्हणजे आपल्यासमोरील मजकूर वाचणे, लेखन कौशल्य म्हणजे सुंदर सुवाच्च अक्षरात लिहिणे अशा सर्व कौशल्यांवर प्रभुत्त्व मिळवण्यासाठी मराठी भाषा शिक्षण महत्त्वाचे आहे.

'लाभले आम्हास भाग्य बोलतो मराठी

जाहलो खरेच धन्य ऐकतो मराठी

धर्म, पंथ, जात एक जाणतो मराठी

एवढ्या जगात माय मानतो मराठी

अशा सुंदर शब्दात कवी सुरेश भट यांनी माय मराठीवर्णन केले आहे.

मराठी भाषा शिक्षणाचे उद्देश

१. श्रवण कौशल्य-(Listening Skill)

- विविध प्रसार माध्यमांद्वारे(वर्तमानपत्र, टीव्हीवरील बातम्या, यु मासिके, वार्षिक अंक, प्रसारित होणाऱ्या चर्चा, संवाद) याबाबत स्वतःचे मत निश्चित करता येणे.
- सार्वजनिक ठिकाणी (बस स्थानक, रेल्वे स्थानक, विमानतळ महानगरपालिका, ग्रामसभा, नगरपालिका, गणेशोत्सव, नवरात्रोत्सव) केलेल्या सूचनांनुसार आपल्याशी संबंधित असलेल्या सूचना लक्षात घेणे.
- औपचारिक व अनौपचारिक संवाद, संभाषण ऐकून त्यात सक्रिय भाग घेता येणे.
- विविध प्रकारच्या साहित्यातील (कथा, कविता, कादंबरी, नाटक, लेख, प्रवास वर्णन) यांचा भावार्थ समजून घेता येणे.
- विविध साहित्य प्रकाराच्या ध्वनिफिती ऐकून त्यातील स्वराघात, आरोह-अवरोह या वैशिष्ट्यांची जाण होणे॰ विविध साहित्यप्रकार ऐकून त्याबाबत मत ठरवता येणे.

२. भाषण व संभाषण कौशल्य- (Speaking Skill)

- विविध पद्य प्रकारांना (कविता, भारुड, नाट्यसंगीत, देशभक्तीपर गीते, विडंबन काव्य) यांना चाली लावून त्यांचे सादरीकरण करता येणे.
- विषयानुरूप स्वतःचे स्वतंत्र विचार परखडपणे मांडता येणे (समीक्षा किंवा समीक्षण)
- विविध उपक्रमाचे नियोजन/आयोजन करून त्यात सक्रिय भाग घेता येणे. (स्वातंत्र्य दिन, प्रजासत्ताक दिन, शिक्षक दिन, मराठी दिन, वृक्षारोपण) यासारखे अनेक विषय भाषण संभाषण कौशल्य यातील बारकावे समजून घेऊन त्याचा योग्य वापर करता येणे.
- प्रसंगानुरूप (दुःख, सुख, आनंद, राग) समोरील व्यक्तीशी संवाद साधून स्वतःचे मत प्रभावीपणे मांडता येणे.

३. वाचन कौशल्य-(Reading Skill)

- पाठ्यपुस्तक व पाठ्येतर इतर साहित्याचे (मासिके, वार्षिक अंक, कथा, कादंबरी, नाटक) समजपूर्वक प्रकट वाचन करता येणे.
- विरामचिन्हांची दखल घेऊन (पूर्णविराम,अर्धविराम, प्रश्नचिन्ह, उद्गारचिन्ह एकेरी व दुहेरी अवतरण चिन्ह) अर्थपूर्ण प्रकट वाचन करता येणे.
- दिलेल्या उतार्‍याच्या आशयाची मध्यवर्ती कल्पना,विचार समजून घेऊन लेखन करता येणे.
- विविध साहित्य प्रकारांचे समजपूर्वक वाचन करून त्याचा आस्वाद घेता येणे.
- आंतरजालावर उपलब्ध असलेल्या संकेत स्थळावरील माहितीचे वाचन करता येणे.
- सार्वजनिक ठिकाणी लिहिलेल्या सूचना व माहिती समजपूर्वक वाचून त्याबाबत योग्य विचार करता येणे

४. लेखन कौशल्य- (WritingSkill)

- लेखन करताना शुद्धलेखनाच्या नियमांचे पालन करता येणे
- वाचलेल्या साहित्याच्या आशयातील मध्यवर्ती विचारांचे लेखन करता येणे.
- दिलेल्या विषयांमध्ये स्वतःच्या विचारांची भर घालून पुनर्लेखन करता येणे.
- म्हणी, वाक्प्रचार, शब्द, शब्दसमूह, आलंकारिक शब्द, सुभाषिते यांचा लेखनात उपयोग करता येणे.
- सामाजिक प्रश्नावर अभ्यासपूर्ण लेखन करता येणे. (उदाहरणार्थ- शेतकरी आत्महत्या, हुंडाबळी, व्यसनमुक्ती, पाण्याचा प्रश्न, राजकारणातील घडामोडींचा समाजावर होत असलेला परिणाम, भ्रष्टाचार, प्रदूषणाचा परिणाम कारणे उपाय योजना, इंटरनेटचा गैरवापर, सायबर क्राईम)
- घटना, प्रसंग, स्वानुभव यांचे तुलनात्मक लेखन करता येणे.
  (बातमी लेखन, वृत्तलेखन, जाहिरात लेखन, संवाद लेखन, पत्रलेखन कथालेखन)
- ऐकलेल्या, अनुभवलेल्या माहितीचे स्वतःच्या शब्दात लेखन करता येणे.
- पाठ्यपुस्तकात समाविष्ट असलेल्या उपयोजित घटकांवर लेखन करता येणे.

अध्ययन कौशल्य-

- संदर्भासाठी शब्दकोश पाहता येणे.
- दिलेल्या विषयाचा सखोल अभ्यास करून स्वमत मांडता येणे.
- घटना, प्रसंग, कार्यक्रम या बाबत अभिप्राय मांडता येणे.

- शब्दसमूह, वाक्प्रचार, म्हणी यांचा लेखनात व भाषण संभाषणात प्रभावीपणे वापर करता येणे.
- आंतरजालाचा वापर करून ऑनलाइन व्यवहार करता येणे. तसेच सोशल मीडियाचा योग्य वापर करता येणे.
- संगणकावर उपलब्ध असणाऱ्या विविध शैक्षणिक ॲप्लिकेशनचा अभ्यासासाठी वापर करता येणे.
- प्रसार माध्यमाद्वारे उपलब्ध होणाऱ्या कलाकृतीचा आस्वाद घेता येणे त्याबाबत चिकित्सक विचार करता येणे.
- विविध सामाजिक समस्या बाबत आपले मत परखडपणे मांडता येणे. **शिक्षकांसाठी सूचना**-ज्ञानाबरोबरच आकलनाला प्राधान्य द्यावे. विद्यार्थ्याला स्वतःचे मत मांडू द्यावे, त्याच्या अभिव्यक्तीला प्राधान्य द्यावे.पाठ,कविता यांची सांगड शाळा बाहेरील जीवनाशी घालून उदाहरणे देऊन मुद्दे पटवून द्यावे. आनंददायी अध्ययन असावे. सकारात्मक विचार रुजवत आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करावा शैक्षणिक साहित्याचा योग्य ठिकाणी वापर करावा शिक्षकांनी पाठ्यपुस्तकात समाविष्ट असणाऱ्या भाषाविषयक क्षमताचा विचार करुन विद्यार्थ्यांमधील भाषिक क्षमता विकसित होण्यासाठी विविध उपक्रम किंवा कृती विद्यार्थ्यांकडून करून घ्याव्यात. सर्व व्याकरण घटकांची उजळणी शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांकडून करून घ्यावी. सराव करून घ्यावा.
- व्याकरणाची उजळणी- शब्दांच्या जाती, प्रयोग, वाक्यांचे प्रकार किंवा वाक्य रूपांतर ,समानार्थी शब्द व विरुद्धार्थी शब्द, लिंग ,वचन, मराठी लेखन नियमाप्रमाणे देणे, विरामचिन्हे, सामान्य रूप, विभक्तिप्रत्यय, समास,काळ याचा सराव करून घेणे. शिक्षकांनी सृजनशील त्याने कल्पकतेने विविध भाषिक कृतींची रचना करावी विद्यार्थ्यांना त्यासाठी प्रेरित करावे यातूनच विद्यार्थ्यांची निरीक्षण क्षमता विचार क्षमता व कृति क्षमता यांना संधी मिळेल.

Marathi Curriculam (2020-2021)

CLASS -IX- CODE(009)

अनुक्रम	पाठाचे/ कवितेचे नाव	लेखक/कवीचे नाव
१.	सर्वात्मका शिवसुंदरा [प्रार्थना] [केवळ काव्यानंदासाठी/वाचनासाठी]	कुसुमाग्रज
२.	संतवाणीः अ) भेटी लागी जीवा आ) संतकृपा झाली	संत तुकाराम संत बहिणाबाई
३.	'बेटा, मी ऐकतो आहे'	व. पु. काळे
४.	जी. आय. पी रेल्वे	प्रबोधनकार ठाकरे
५.	व्यायामाचे महत्त्व [कविता]	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
६.	ऑलिंपिक वर्तुळाचा गोफ	बाळ ज. पंडित
७.	दिव्याच्या शोधामागचे दिव्य	डॉ. अनिल गोडबोले
८.	सखू आजी	राजन गवस
९.	उजाड उघडे माळरानही [कविता]	ललिता गादगे
११.	आभाळातल्या पाऊलवाटा	--
१३.	तिफन [कविता]	विठ्ठल वाघ
१५.	माझे शिक्षक आणि संस्कार	शंकरराव खरात
१६.	शब्दांचा खेळ	हेलन केलर
	स्थूल वाचनः	
१.	व्हेनिस	रमेश मंत्री
२.	विश्वकोष	

मराठी भाषा (द्वितीय)- अक्षरभारती इयत्ता ९ वी (२०१७)
महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यास संशोधन मंडळ, पुणे-४

Syllabus for Class IX: Marathi

Sr. no.	Name of the lesson / poem	Name of author / poet
1.	Sarvatmka shivsundara (prayer)	Kusumaagraj
	[Only for poetic joy / for reading]	
2.	Santvani :	Sant Tukaram
	A) Bheti lagi jeeva	
	B) Santkrupa zali.	Sant bahinabai
3.	Beta, mi aikato aahe.	V. P Kale
4.	G. I. P. Railway	Prabodhankar Thakare.
5.	Vyamache mahattv (Poem)	Rashtrasant Tukadoji Maharaj
6.	Olympic varulancha goph	Bal J. Pandit .
7.	Divyachya shodhamagche divya	Dr. Anil Godbole .
8.	Sakhu Aaji	Rajan Gavas .
9.	Ujaad ughade Malranhi (Poem)	Lalita Gadge .
* 11.	Aabhalatlya Paulvata	-----
13	Tifan (Poem)	Viththal Vagh.
15.	Maze Shikshak Ani Sanskar	Shankarrav Kharat.
16.	Shbdancha Khel	Helen kelar
	Supplementary Reading :	
	1. Veins	Ramesh Mantri .
	2. Vishv kosh	-------

For Std – IX – 'Aksharbharati' (2017) (DwitiyaBhasha)

Maharashtra State Textbook Production And Curriculum Research, Pune-4

Question Paper Design 2020-21

Class - IX Marathi (Code No 009)

Section	**Details of topics**	**Type of Questions**	**No. of questions**	**Total Marks (Ques x Mrks)**	**No. of Periods**
SECTION-A Reading Comprehension- 20 Marks	Unseen Passage-1(150-200 words) 10 Marks	M.C.Q.	3	3x1=3	**20**
		V.S.A	3	3x1=3	
		S.A.	2	2x2=4	
	Unseen Passage-2(150-200 words) 10 Marks	M.C.Q.	3	3x1=3	
		V.S.A	3	3x1=3	
		S.A.	2	2x2=4	
	*For S.A. should be in 20-25words.				
SECTION-B Writing – 20 Marks	Essay 150-200 words (Atamvrut/Varnamtmak/Kalpanapradhan) with the help of the proper given points	L.A.	1	1x8=8	25
	Story-with the help of the proper given points.(Any-1 Out of 2)	L.A.	1	1x7=7	20
	Letter (Demand **OR** Complaint)	L.A.	1	1x5=5	10
SECTION-C Grammar - 20marks	Parts of speech	V.S.A.	4	4x1=4	30
	Tenses-03 types- Identify/ Change	V.S.A.	3	3x1=3	
	Kinds of sentences- Identify/ change Vidhanarthi-2 types, Udgararthi, Prashnarthi, Adnyarthi	V.S.A.	3	3x1=3	
	Identification of Samaas (Dvigu, Dvandwa- 3 types , Avyayeebhav)	V.S.A.	2	2x1=2	
	Change of gender (ling)	V.S.A.	2	2x1=2	
	Change of Number (vachan)	V.S.A.	2	2x1=2	
	Synonyms (Based on text Lessons)	V.S.A.	2	2x1=2	
	Correction of Sentence	V.S.A.	2	2x1=2	
SECTION-D Literature- 20marks	**Prose** 10 marks	M.C.Q.	3	3x1=3	20
		V.S.A.	3	3x1=3	
		S.A	2	2x2=4	
	Poetry 08 marks	M.C.Q.	2	2x1=2	15
		V.S.A.	4	4x1=4	
		S.A	2	2x1=2	
	Supplementary Reader 02 marks	M.C.Q. **OR** V.S.A.	2	2x1=2	10
Internal exam	Homework, Classwork, Periodic test, Subject Enrichment/Portfolio			20= marks	30
				Total=100 marks	

Remark: Internal options for all the questions.

For Std – IX – 'Marathi Aksharbharti' (2017) (Dwitiya Bhasha)
Maharashtra State Textbook Production And Curriculum Research, Pune-4
Theory written Assessment-80marks Internal exam -20marks

Marathi Curriculam (2020-2021)

CLASS -X-CODE(009)

अनुक्रम	पाठाचे/ कवितेचे नाव	लेखक/कवीचे नाव
१.	तू बुद्धी दे [प्रार्थना] [केवळ काव्यानंदासाठी/वाचनासाठी]	गुरु ठाकूर
२.	संतवाणीः अ) अंकिला मी दास तुझा	संत नामदेव
३.	शाल	रा.ग. जाधव
४.	उपास	पु.ल. देशपांडे
५.	दोन दिवस [कविता]	नारायण सुर्वे
६.	चुडीवाला	जयश्री रुईकर
७.	फूटप्रिन्टस	डॉ. प्रदीप आवटे
८.	ऊर्जाशक्तीचा जागर	डॉ. रघुनाथ माशेलकर
९.	औक्षण [कविता]	इंदिरा संत
१०.	रंग साहित्याचे	--
१५.	खरा नागरिक	सुहास बारटक्के
१६.	स्वप्न करु साकार [कविता]	किशोर पाठक
	स्थूल वाचनः	
१.	मोठे होत असलेल्या मुलांनो...	डॉ. अनिल काकोडकर
२.	व्युत्पत्ती कोश	

मराठी भाषा (द्वितीय)- अक्षरभारती इयत्ता ९ वी (२०१७)
महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यास संशोधन मंडळ, पुणे-४

Syllabus for Class X: Marathi

Sr . No.	Name of the lesson / poem	Name of the author / poet
1.	Tu Buddhi de (Prayer) [Only for poetic joy / for reading]	Guru Thakur
2.	Santvani : A) Ankila Mi Daas Tuza	Sant Namdev
3.	Shaal	R. G. Jadhav
4.	Upass	P. L. Deshpande .
5.	Don Divas (Poem)	Narayan surve .
6.	Chudiwala	Jayshri Ruikar
7.	Foot Prints	Dr. Pradeep Aavte.
8.	Urjashakticha Jagar	Dr. Raghunath Mashelkar .
9.	Aoukshan (Poem)	Indira Sant .
10.	Rang Sahityache .	------
15.	Khara Nagrik	Suhas Bartakke.
16.	Swapn karu Sakar	Kishor pathak .
	Supplementary Reading :	
	1. Mothe Hot Aslelya Mulano.	Dr. Anil Kakodkar .
	2. Vyutpatti Kosh	----

For Std – X – 'Marathi 'Aksharbharati'(2018) (DwitiyaBhasha)

Maharashtra State Textbook Production and Curriculum Research, Pune-4

Question Paper Design 2020-21

Class - X Marathi (Code No 009)

Section	Details of topics	Type of Questions	No. of questions	Total Marks (Ques x Mrks)	No. of Periods
SECTION-A Reading Comprehension- 20 Marks	Unseen Passage-1(150-200 words) 10 Marks	M.C.Q.	3	3x1=3	**20**
		V.S.A	3	3x1=3	
		S.A.	2	2x2=4	
	Unseen Passage-2(150-200 words) 10 Marks	M.C.Q.	3	3x1=3	
		V.S.A	3	3x1=3	
		S.A.	2	2x2=4	
	*For S.A. should be in 20-25words.				
SECTION-B Writing – 20 Marks	Essay (150-200 words) (Atamvrut/Varnamtmak/Kalpanapradhan) with the help of the proper given points	L.A.	1	1x8=8	25
	Story-with the help of the proper given points. (Any-1 Out of 2)	L.A.	1	1x7=7	20
	Letter (Demand **OR** Complaint)	L.A.	1	1x5=5	10
SECTION-C Grammar - 20marks	Parts of speech	V.S.A.	4	4x1=4	30
	Tenses-03 types- Identify/Change	V.S.A.	3	3x1=3	
	Kinds of sentences- Identify/ change Vidhanarthi-2 types, Udgararthi, Prashnarthi, Adnyarthi	V.S.A.	3	3x1=3	
	Identification of Samaas (Dvigu, Dvandwa- 3 types , Avyayeebhav)	V.S.A.	2	2x1=2	
	Change of gender (ling)	V.S.A.	2	2x1=2	
	Change of Number (vachan)	V.S.A.	2	2x1=2	
	Synonyms (Based on text Lessons)	V.S.A.	2	2x1=2	
	Antonyms(Based on text lessons)	V.S.A.	2	2x1=2	
SECTION-D Literature- 20marks	**Prose** 10 marks	M.C.Q.	3	3x1=3	20
		V.S.A.	3	3x1=3	
		S.A	2	2x2=4	
	Poetry 08 marks	M.C.Q.	2	2x1=2	15
		V.S.A.	4	4x1=4	
		S.A	2	2x1=2	
	Supplementary Reader 02 marks	M.C.Q. **OR V.**.S.A.	2	2x1=2	10
Internal exam	Homework, Classwork, Periodic test, Subject Enrichment/Portfolio			20= marks	30
				Total=100 marks	

Remark: Internal options for all the questions.

For Std – X – 'Marathi Aksharbharti' (2018) (Dwitiya Bhasha)
Maharashtra State Textbook Production And Curriculum Research, Pune-4
Theory written Assessment-80marks Internal exam -20marks